

[Tastesen.]

nen i stedet for at flygte derfra. Formålet med disse institutioner er selvfølgelig at motivere de unge mennesker til en aktiv holdning over for at vende tilbage til samfundet, og så skal der jo helst være så naturlige forhold som muligt på disse institutioner.

Indenrigsministeren kom ikke med noget svar på det spørgsmål, jeg stillede vedrørende lommepengeordningen. Jeg kan også spare indenrigsministeren for at svare, hvis han bare lover mig at undersøge sagen og gøre noget ved det, så behøver ministeren altså ikke at ulejliges sig herop på talerstolen.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg vil gerne sige til fru Else-Merete Ross, at der skulle ikke være noget i vejen for, at en person, der havde fået en advarsel eller en straf for narkotikamisbrug som seminarieelev eller måske tidligere, blev ansat som lærer senere. Det afgørende vil være, om der er nogen aktuel fare ved at ansætte den pågældende netop som følge af hans tidligere straf.

Hr. Tastesen spurgte, om det var sådan, at man ude fra landet umiddelbart kunne telefonere til en afdeling på Politigården herinde og få dem til at rykke ud. Forholdet er jo det, at disse henvendelser går gennem cheferne, fra politimesteren til politidirektøren, men det er jo meningen, netop når det går på den måde, at de straks og øjeblikkelig kan rykke ud. Jeg tror ikke, det er let at ordne det på nogen anden måde.

Hr. Tastesen spurgte endvidere om forsøgsselskabets regnskabsforhold. Der må jeg altså blive det ærede medlem svar skyldig; jeg kan ikke her gøre rede for det. Jeg mener, det er klaret, men jeg tør ikke sige det med bestemthed.

Vedrørende et behandlingscenter kan jeg sige, at det er i vor tanke at få det ungdomsfængsel, som er planlagt oprettet i Ringe, og hvortil der foreligger bevillinger, ganske vist et stykke frem i tiden, fremskyndet, sådan at vi kan få det oprettet hurtigt, og så vil det komme til at virke som en art behandlingscenter. Men i øjeblikket koncentrerer vi os også om i disse fængsler at få indrettet særlige afdelinger, således at der kan foregå en passende behandling dér. Det er ikke den almindelige

fængselsbehandling alene, man koncentrerer sig om.

Socialministeren (Nathalie Lind): Som jeg nævnedes før, prøvede jeg at samle op i nogle hovedpunkter, hvad jeg syntes var særlig væsentligt i det, der var kommet frem fra de forskellige ordføreres side, men jeg vil da på den givne foranledning godt henlede opmærksomheden på, at det er ikke i alle forslagene, der er adskillelse mellem kønnene. Det, der er tale om her, både observationshjemmet i København og døgncentret og ungdomspensionerne, er fælles for unge mænd og kvinder. Jeg tror, at hr. Tastesen ligesom jeg er bekendt med, at der jo er en meget gammel tradition for, at for det, om jeg så må sige, klientel, som har været under børneforsorgen, har man haft denne opdeling, og jeg skal ikke her kunne sige, om der er grunde, der taler for at foretage en så revolutionerende ændring her. Men de nye, vi bygger op, er fælles for begge køn. Jeg kan ikke på stående fod sige, hvad vi skal gøre, men jeg vil gerne lade spørgsmålet undersøge, og jeg er villig til, hvis man vil have det i udvalget, at give en redegørelse for det dér; jeg kan ikke give det her.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forespørgerne (Tastesen): Jeg vil blot sige til socialministeren, at hele problemet i vort samfund er jo at få forandret dårlige traditioner.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i borgerlig straffelov. (Narkotikakriminalitet).

(Lovforslaget (nr. 151) findes i tillæg A. sp. 2845, fremsættelsen i tidenden sp. 2605).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Tastesen: Spørgsmålet om en udvidelse af strafferammen spiller en stor rolle i den offentlige debat. Det er forståeligt, fordi det er et generelt synspunkt hos de fleste i vort

[Tastesen.]

land, at straf i sig selv normalt ikke fører til noget fornuftigt, men i denne sag drejer det sig om at hæmme en særlig gruppe menneskers forsøg på at forsyne det danske marked med hård narkotika med det ulykkelige resultat, at det for nogle er ensbetydende med langsomt mord. Et socialt bevidst samfund bør ikke tolerere en sådan udvikling, der forstærkes gennem det forhold, at andre lande, som vi normalt sammenligner os med, har en langt stærkere strafferamme.

Vi har i folketinget modtaget mange henvendelser med advarsel mod at udvide strafferammen, fordi man er bange for en afsmitning opetter også for de grupper, der kun begår overtrædelser i mindre omfang. Jeg vil klart fremhæve, at vi i socialdemokratiet ikke ønsker øget straf for disse grupper, der jo væsentligt består af stofmisbrugere. Vi må i udvalget se kritisk på lovforslaget og udforme selve lovforslaget og den betænkning, der fra folketingsudvalget ledsager det, på en sådan måde, at ingen retsinstans kan komme i tvivl om, hvad der er lovgivernes mening: at uskadeliggøre de bag narkotikahandelen stående bagmænd.

Jeg vil i øvrigt gerne gøre den bemærkning til lovforslaget, at man i forslaget ikke skelner mellem cannabis og de øvrige stoffer. Det mener vi i socialdemokratiet at man bør gøre. Så længe vi står på forholdsvis usikker grund over for hash og marihuana, bør overtrædelser af denne art fortsat bedømmes ud fra 1955-lovens forudsætninger.

Langkilde: Det foreliggende lovforslag giver ikke anledning til mange bemærkninger, idet vi jo har haft en væsentlig del af diskussionen også om dette problem under det tidligere punkt på dagsordenen. Derunder fremhævede jeg også, at det vel generalpræventivt må tillægges større betydning, at der er en effektiv efterforskning, således at der virkelig er en risiko for pågribelse, når man beskæftiger sig med narkotikahandel professionelt, og at det derfor selvfølgelig navnlig er dér, man må sætte ind. Men det har selvfølgelig også betydning, at vi regulerer vore strafferammer, således at vi ikke så at sige danner et lufttomt rum, som i særlig grad virker tiltrækkende på den professionelle narkotikahandel. Det

er jo det, lovforslaget tilstræber, at man kommer op på en strafferamme for den professionelle narkotikahandel, som svarer til, hvad der gælder f. eks. i de andre nordiske lande, og det kan vi fra vor side fuldt ud tiltræde.

Det er selvfølgelig meget afgørende, at man er i stand til at hindre, at der sker en udglidning eller afsmitning af denne forhøjede strafferamme på den almindelige bruger, men forholdet er jo det, at det har anklagemyndigheden helt fast i hånden, fordi den almindelige bruger jo behandles efter loven om euforiserende stoffer. Ønsker man at rejse tiltale efter dette lovforslag, altså efter den foreslåede nye § 191 i straffeloven, ja, så skal der udfærdiges anklageskrift, så sagen forelægges i alt fald for statsadvokaten, og derved har anklagemyndigheden jo helt hånd i hanke med sagen.

Jeg synes, at meget af diskussionen omkring strafproblemet har været helt overdimensioneret. Det gælder også det, der blev sagt i TV-udsendelsen i går aftes. Man nævner i den forbindelse ofte den engelske betænkning; det gælder også en artikel, som mentalhygiejneforeningens generalsekretær har skrevet her for nylig, hvor han henviser til, at det, som man nu foreslår, er i strid med den engelske betænkning. Det er jo ikke rigtigt. Man må huske på, at det engelske udgangspunkt er dette, at man har en straf op til 10 år for både brug af og handel med narkotika, og den anvendes i praksis således, at handel med og brug af også cannabis straffes med ubetinget fængselsstraf, og der er eksempler på straffe helt op til 5 år, formentlig for handel. Jeg synes derfor, at mentalhygiejneforeningens generalsekretær skulle — det ville være en mentalhygiejnisk foranstaltning — sætte sig ind i det, han skriver om. Det er altid klogt, inden man kaster sig ud i diskussion, at være helt sikker på, hvad det er, det drejer sig om. Det, der er tale om i England, er, at man for en enkelt gruppe af disse stoffer, nemlig cannabis, ønsker at bevæge sig henimod en lavere strafferamme, altså væk fra den meget rigoristiske strafferamme, som man hidtil har haft og praktiseret i England, og det synes jeg er yderst fornuftigt. Men det er jo også det, vi gør her i Danmark, det er også det, vi fortsat skal gøre, og det har selv-

[Langkilde.]

følgelig justitsministeren og anklagemyndigheden ansvar for at vi kommer til at gøre. Jeg nærer ingen tvivl om, at det kan lade sig gøre.

Ib Thyregod: I mit indlæg under den foregående sag nævnte jeg justitsministerens redegørelse, men jeg nævnte ikke det, som findes i redegørelsen vedrørende det problem, vi nu skal behandle, nemlig spørgsmålet om forhøjelsen af strafferammen for de professionelle forhandlere.

Om sigtet i dette lovforslag, nemlig at ramme storforhandlerne, kan der næppe være større uenighed, og det er da heller ikke derom, debatten har gået, men om faren for afsmitning, hvis man gennem lovforslaget inddrager en helt anden gruppe under højere straf. Dette gælder navnlig de unge, der både er misbrugere og samtidig forhandler eller fordeler til en mindre kreds.

Jeg vil gerne i denne forbindelse nævne den henvendelse, vi har fået fra narkotikaseminaret, hvor det siges som indledning, at det forekommer rimeligt, at internationale storforhandlere, der for vindings skyld indfører de såkaldte hårde stoffer, skal kunne straffes med indtil 6 års fængsel. Det er for så vidt ikke problemet om storforhandlerne, vi skal diskutere, det er det, lovforslaget tager sigte på, men alene spørgsmålet, om der kan foregå en afsmitning over for andre.

Det fremgår klart af justitsministerens redegørelse, at dette ikke er ønsket, og jeg vil også for mit vedkommende give udtryk for tilslutning til denne linje. Jeg mener tværtimod, at enkelte af de domme, som har været afsagt over unge i denne gruppe under den gældende lov, har været for hårde, og jeg mener, at man under udvalgsarbejdet må anlægge det synspunkt, at forbrug eller misbrug ikke skal give anledning til andre sanktioner end en advarsel eller lignende, og at man over for mellemgruppen, de, som både forbruger, misbruger og samtidig forhandler eller fordeler, først og fremmest skal anvende en social indsats, at lovens område således først og fremmest bliver forhandlerne, samt at storforhandlerne i det omfang, dette er nødvendigt, kan straffes med en højere straf, end tilfældet nu er, i kraft af det lovforslag, vi her diskuterer.

Det er den eneste rationelle måde at angribe problemet på, og erfaringerne fra andre lande, hvor brugere eller misbrugere kan straffes med fængselsstraf, er ikke gode. Men vort udgangspunkt er her et helt andet end f. eks. i England, hvor også i disse tilfælde straf kan anvendes, og derfor må hele debatten om dette spørgsmål kunne afdratiseres. I udvalget må vi nærmere have belyst, om lovforslaget klart giver udtryk for denne tanke, som justitsministeren har fremhævet, og cirkuleret til anklagemyndigheden, som justitsministeren har bebudet, bør også nærmere drøftes i udvalget.

Må jeg fremhæve et andet punkt i forbindelse med lovforslaget. En konsekvens af forslaget kan blive mulighed for telefonaflytning over for de professionelle forhandlere. Selv om jeg forstår justitsministerens synspunkt, tror jeg, at man bør undgå telefonaflytning i det omfang, dette overhovedet er muligt, af rent principielle grunde, og jeg føler mig ikke overtydet om, at behovet her er til stede. Lovforslaget henfører jo disse forhold til et bestemt kapitel i straffeloven, hvor telefonaflytning automatisk kan komme på tale. Jeg tror imidlertid, man bør overveje en tilføjelse i lovforslaget om, at bestemmelserne ikke medfører adgang til telefonaflytning. Jeg henviser til de synspunkter, som bl. a. er fremhævet af professor Koktvedgaard. Men dette spørgsmål kan vi jo komme tilbage til i udvalget.

Else-Merete Ross: Principielt kan det radikale venstre gå ind for, at internationale storforhandlere, der for vindings skyld indfører specielt de såkaldte hårde stoffer til Danmark, bør udsættes for kraftigere sanktioner. Desværre er det nok sådan, at de store internationale bagmænd får man så godt som aldrig fat i. I den forbindelse må man tænke på opiumskrigen, som dronning Victoria påførte Kina. Må jeg citere et vers af Ernst Bruun Olsens „Teenagerlove“ om kejserens brev til dronning Victoria. Man burde naturligvis have hørt det, sådan som Bodil Kjer sang det:

„Han sendte så et langt brev
til Victoria;

Hold op med at bedøve
os kinesere.

Men hun holdt sgu ikke op!

[Else-Merete Ross.]

Det gav jo penge.

Men kejseren af Kina
var sorryfuld.“

Breve til og straffebestemmelser for de store bagmænd, der tjener mange penge, har næppe nogen virkning. Det, der sker gennem en forhøjet strafferamme, er, at deres mellemænd måske kan lade sig afskrække, så markedet i Danmark måske derfor bliver noget mindre attraktivt. At markedet er her, kan med rette gøre os sorryfulde, fordi det bringer for mange ud i ulykke. Den højeste anvendte strafudmåling for indsmugling og udbredelse af stoffer har indtil nu været 1½ år. Når man foreslår strafferammen sat op, er det for i givet fald, hvis domstolene skulle blive stillet over for meget store sager, at have mulighed for højere straffe, hvor 2 år ikke ville stå i rimeligt forhold til forseelsens karakter.

Det er efter min mening beklageligt, at det ikke i selve lovteksten, men kun i bemærkningerne står, at en skærpet sanktion ikke bør rettes mod blotte brugere af narkotika, og at der som hidtil over for dem kun bør reageres med advarsel eller bøde, da straffebestemmelserne i lov om euforiserende midler stadig skal være gældende. Der tilsigtes ingen skærpelse af strafforfølgningen af de personer, der falder ind under denne lov. Ved forslaget om 6-årig strafferamme følger vi Norge. Jeg har læst, at der, efter at Norge har indført 6 års rammen, er sket en betydelig skærpelse af den almindelige domspraksis. Det må ikke blive tilfældet hos os. Af bemærkningerne fremgår det, at der var godt dobbelt så mange sager i 1968 som året før, og at syv gange så mange fik varetægtsfængsel. Er det, fordi sagerne var af alvorligere art, eller fordi praksis allerede er blevet skærpet? Er vi allerede slået ind på en strengere kurs?

Som lovforslaget er formuleret, kan det give anledning til fortolkningsvanskeligheder. Der er f. eks. tale om overdragelse af euforiserende stoffer til en større kreds. Her synes jeg man burde have tilføjet, at straffen skulle gradueres i forhold til, om fortjenesten derved havde været stor eller lille. Stoffet kan også overlades til en enkelt person mod betydeligt vederlag. I så fald er der sandsynlighed for, at den, der

køber stoffet, selv vil videresælge det med fortjeneste, og at der er tale om professionelle mellemhandlere. De to forhold må vel betragtes som forskellige. I udvalget bør vi nærmere drøfte udtrykket „vederlagsfri videregivelse“, da det vel både kan være en vernetjeneste, som ikke bør kriminaliseres, men også kan være et forsøg på at opbygge et større marked for forhandling af stofferne.

I bemærkningerne anføres, at man fra psykiatrisk side nærer afgørende behandlingsmæssige betænkeligheder ved en skærpet kriminalisering af misbrugere, der i et vist omfang har finansieret deres fortsatte misbrug gennem handel med stofferne. Jeg er helt indforstået med psykiaternes instilling, men kan ikke nægte, at retstilstanden kan forekomme én noget forvirrende. Efter loven er det forbudt at besidde disse stoffer. Man ved, at mange bruger dem, men hvis det kun er i mindre grad, ser politiet gennem fingre med det og koncentrerer sig med rette om de større opgaver. Små forhandlere, der selv bruger stofferne, må man i mange tilfælde af behandlingsmæssige grunde ikke kriminalisere. Så forvirrende denne form for retstilstand end er, mener jeg det bedst at fortsætte denne linje. Men da det ikke fremgår af den foreslåede nye § 191, og da bemærkninger til lovforslaget ikke er bindende, finder jeg det overordentlig vigtigt, at der fra justitsministeriet gives en indgående instruks til anklagemyndigheden, nu altså også i København til politiadvokaten, om, at det ikke er meningen, at der skal rokkes ved den behandlingsmæssige linje og den kriminalpolitik, vi i mange år har ført i Danmark. Skal der skrives ind, er der stadig forskellige former for forsorg — § 70 i straffeloven — vi skal benytte, og kun i de sværeste tilfælde skal vi give ubetingede domme.

Statsadvokat Per Lindegaard stiller sig meget skeptisk over for hospitalsmæssig behandling. Til opmuntring burde han læse Nils Retterstøls beretning i bogen: „Medikamentmisbrug“, hvor han på side 110 redegør for, at hospitalsbehandling af alvorlige misbrugere af barbiturater og morfin hos ham har haft gode resultater.

Lindegaard hengiver sig heller ikke til illusioner angående de forsorgsprægede forholdsreglers betydning. Han siger, at vi kun har mulighed for at vælge mellem alterna-

[Else-Merete Ross.]

tiver, der alle er uhensigtsmæssige, og hvor opgaven er at vælge det mindst uhensigtsmæssige. Derfor går han ind for skærpede strafferetlige følger og en mere effektiv retshåndhævelse ved udvidelse af efterforskningsapparatet. Det sidste tror jeg er rigtigt, og der sættes jo nu også mere politi ind på at opklare og efterforske import og professionelle handlere af stofferne. De skærpede strafferetlige følger har jeg sagt min mening om.

Jeg er meget tilfreds med, at ministeren nu vil sætte kraftigt ind for at stille ressourcer til rådighed for et udvidet behandlingsarbejde i tilknytning til betingede domme både i de psykiatriske og de sociale institutioner, da det er en forudsætning for, at der kan opnås rimelige resultater. Jeg håber, at ministeren i sin instruks til politiadvokaten vil fremhæve betydningen af en effektivisering af de betingede domme og domme efter § 70, dels ved at der fastsættes de nødvendige vilkår i dommene, dels ved at der gennem indskriden i tilfælde af vilkårsovertrædelse skabes respekt om dommene. Ved et bedre samarbejde mellem forsorgsselskabet og de psykiatriske institutioner og mellem forsorgsselskabet og institutioner inden for socialministeriets område skulle der kunne skabes bedre mulighed for, at vilkårene kan overholdes.

Jeg vil gerne tilslutte mig, hvad hr. Morten Lange før sagde om, at vi må stræbe efter på dette område at skabe en lovgivning, som der er så megen respekt om, at den ikke ganske bevidst får mange til at overtræde den. Også jeg mener, at der må skelnes mellem hash og andre stoffer. Derfor håber jeg, at ministeren i instruksen til politiadvokaten vil fremhæve, at der i behandlingen af sagerne må skelnes mellem, hvilke stoffer det drejer sig om. For at sikre at den forhøjede strafferamme ikke efterhånden får utilsigtede virkninger, foreslår det radikale venstre, at ministeren sikrer, at man i justitsministeriet eller eventuelt ved et dertil nedsat, særligt ud-

valg nøje følger domspraksis, og at der i loven indsættes en revisionsbestemmelse, således at vi f. eks. om to år igen får spørgsmålet til drøftelse i tinget i lys af de da indvundne erfaringer.

Morten Lange: Jeg forstår godt ministerens hensigt med at fremkomme med et lovforslag af denne type. Jeg er på den anden side meget tvivlende over for, om de hensigter, ministeren har — hvis jeg fortolker dem fredsommeligt, hvad jeg håber jeg har ret til — også har fundet et rimeligt udtryk i forslaget, og om i det hele taget en forhøjelse af strafferammen er så forfærdelig påkrævet og nyttig på dette specielle lovgivningsområde. Jeg er klar over, at ministeren i sit sigte først og fremmest har personer, som tjener meget store beløb på salg af euforiserende stoffer. Det må være hovedkriteriet, og det er formodentlig det, man især har tænkt på ved at fremsætte et lovforslag som dette.

Men den slags er svært at fastlægge, og når man skal se på formuleringen af lovforslaget, anser jeg dette for med det samme at være ormstukkent med hensyn til princippet, idet jeg allerede ved at læse bemærkningerne igennem kan se, at man har fjernet sig langt væk fra det princip, ministeren åbenbart er gået ud fra. Der tales om at videregive euforiserende midler til en større kreds. Ja men hvis nu f. eks. en eller anden skoleklasse sender en repræsentant et eller andet sted hen for at hente en stak og han kommer hjem og uddeler det mod passende dækning af rejseudgifterne, så går jeg da ud fra, at det ikke er den slags personer, man har tænkt at ramme. Det forestiller jeg mig i hvert fald ikke. Her er jo ikke tale om kommerciel udnyttelse af kolleger eller andre, men forholdet dækkes afgjort af lovforslagets bemærkninger og af dets tekst. Det viser blot én af faldgruberne.

Det samme gælder, hvor man i bemærkningerne gør opmærksom på, at der kunne være udlændinge, som ved salg kunne

[Morten Lange.]

finansiere et ferieophold her og lignende forholdsvis uskyldigt udseende forestillinger. Jeg tror, det er uhyre svært at definere en sådan meget skærpente omstændighed. Seks års straf hører jo hjemme blandt de straffemæssige sværvægttere, så med den slags forholdsvis udflydende indikationer, som skal lægges til grund for anvendelse af loven, kan jeg ikke andet end blive betænkelig.

Så indeholder bemærkningerne et udtryk, som man må se på med særlig interesse. Blandt de særlig skærpente omstændigheder nævner ministeren udbredelsen af specielt farlige stoffer som heroin, og hvad der ellers kan være tale om, selv om det kun sker i små mængder. Jeg er lige ved at tro, at vi ved at trække disse særlige omstændigheder mere ind i diskussionen måske kunne nå frem til en begrænsning, som kunne gøre det forsvarligt at gå videre med strafferammen. Jeg tror nemlig, at de særlig skærpente omstændigheder med hensyn til stoffernes art er en ganske nødvendig forudsætning for, at en så stærk strafferamme skal indføres.

Jeg tror, vi skal se nærmere på denne sag i udvalget, netop fordi det fra ministerens side er så løst defineret, at man aldeles ikke kan skimte en retspraksis, og fordi der er grund til at nære skepsis over for strafferammens størrelse og nødvendigheden af den. Jeg vil altså fremhæve, at skal der være nogen ræson i en sådan meget stor udvidelse af strafferammen, kan det kun være, hvis den går på de særlig farlige stoffer; i så fald er det under diskussion fra min side. Men hvis det skal være euforiserende stoffer i almindelighed i så bred en formulering, som lovforslaget giver, er jeg indstillet på at afvise en sådan skærpelse af strafferammen.

Kjær Rasmussen: Hvis dette lovforslag vedtages, må man frygte, at mange brugere, som før er blevet dømt efter straffelovens hidtil gældende bestemmelser, i fremtiden dømmes efter § 191, stk. 2. Heri hjemles en højere strafferamme end i den hidtil gældende lov. Ministeren siger ganske vist, at lovforslaget ikke har førnævnte sigte, men erfaringsmæssigt ved vi godt, at der ganske stille og roligt sker en glidning i retning af

højere straffe, jo højere straf loven giver mulighed for at idømme. Justitsministeren sagde på et tidligere tidspunkt i dag, at han ikke kunne tænke sig, at dette lovforslag vil få den virkning; men så vidt jeg kan se, er man da i gang med at afskaffe den nuværende lov — og så kan jeg ikke rigtig forstå, hvordan man kan dømme efter den. Det er muligt, justitsministeren får brug for lidt pædagogik for at forklare mig den side af sagen. Men jeg er fuldstændig enig med tidligere ordførere i, at hvis ikke forholdet er, som jeg her har skitseret det, bør man have det ind i loven.

Med hensyn til det her foreliggende lovforslag mener vi, at det er alt for upræcist. Hvilke kriterier skal domstolene f. eks. lægge til grund for konstateringen af et forsæt som nævnt i stk. 2? Kan domstolene ikke konstatere dette forsæt, sker der måske det, at tiltale frafalder. I praksis vil der dog nok langt snarere ske det, at anklagemyndighedens påstand om tilstedeværelse af et forsæt vil blive taget til følge af domstolene, kort sagt: at sigtede ikke kan gardere sig mod beskyldningen for at have et forsæt til at overdrage euforiserende stoffer. Så vidt vi kan se, kan loven altså fortolkes vilkårligt.

I modsætning til, hvad der er tilfældet i det danske lovforslag, tager f. eks. den engelske rapport om cannabis højde for denne vanskelighed. Den engelske rapport peger specielt på det urimelige i, at en lov om misbrug af euforiserende stoffer ikke nøje specificerer sit anvendelsesområde og graderer samfundets sanktioner efter stoffernes art, således at man undgår at kriminalisere den blotte brug af de mere uskadelige stoffer, og det vil jo her især dreje sig om cannabisprodukter. På grund af forskellene mellem engelsk og dansk retsvæsen må man kræve, at en eventuel lov på dette område nøje specificerer sit anvendelsesområde såvel som henviser til, hvorledes domstolene kan afgøre, hvornår der foreligger et forsæt i lovens forstand. Dette er påkrævet, fordi dansk lovgivning i højere grad end engelsk hviler på fortolkning af skreven lov. Lovforslaget opererer f. eks. med nogle begreber som „overdrager“, „køber“, „udleverer“, „modtager“ og „besidder“. Det forekommer ikke helt klart, hvad der egentlig skal forstås ved denne sprogbrug.

[Kjær Rasmussen.]

Vi er som sagt tilhængere af en legalisering af disse cannabisprodukter, uden at vi vil gøre det til alfa og omega. Men vi ser andre farer, hvis ikke man gør det. Vi tror, at en sådan legalisering ville befri os for meget besvær, og hvis dette lovforslag bliver lov engang, kan jeg godt love, at retsvæsenet kommer ud i svare problemer, især for så vidt angår det såkaldte cannabismiljø. Her er det nemlig ofte umuligt at konstatere, hvem der egentlig ejer det stof, hvis fund anklagemyndigheden baserer sin anklage på. Ministeriet kan ikke rose sig af at have det helt store kendskab til det miljø, som loven kommer til at virke i; der har ellers stået en hel del om dette miljø i aviserne på det sidste. Nu vil man til at kriminalisere dette miljø — et miljø, som aldeles ikke er i stand til at fatte, at det skulle være særlig forbryderisk at benytte cannabisprodukter. Og medmindre man kan forvente en vis grad af forståelse for det hensigtsmæssige i at kriminalisere en bestemt adfærd, kan man ikke forvente, at en lov desangående skal kunne opfylde nogen fornuftig mission. Vi mener altså, at man er i gang med at begå noget helt forkert her.

Jeg har før lovet, at jeg ville sige lidt om den engelske rapport, det kommer nu. Der siges f. eks. i rapportens sektion 1, § 4:

„Englands tilslutning til Genèvekonventionen af 1925, som først placerede indisk hamp under international kontrol, skete på et tidspunkt, da landet ingen erfaringer havde med stoffets virkninger.“ § 29:

„Efter at have undersøgt alt tilgængeligt materiale føler vi os i overensstemmelse med den konklusion, som „Indian Hemp Drug Commission“ og „New York Mayor's Committee on Marijuana“ drager, nemlig at langtidsforbrug af cannabis i moderate doser ingen skadelige virkninger har.“

§ 32:

„Der er ingen beviser for, at der i et vestligt samfund er fare for alvorlige fysiske skader i forbindelse med rygning af cannabis.“

Endelig konkluderer sektion 3, § 38:

„Konkurrencen fra amatørsmuglerne har bevirket, at den illegale distribution af stoffet er meget løseligt organiseret og

ikke et objekt for professionelle kriminelle. Dette ses af, at priserne på det illegale marked ikke har været udsat for nævneværdige ændringer, og at der ikke har været vanskeligheder med at komme i besiddelse af stoffet.“

Denne paragraf peger også på, at cannabis ikke nødvendigvis distribueres ad de samme kanaler som de hårde narkotika, og sektion 4, § 50 understreger, at det er brugerens personlighed snarere end stoffet, som kan forårsage overgang til andre stoffer. Den engelske rapport indicerer således i høj grad, at vi søger for at anskaffe os et mere afslappet forhold til dette problem. En hel del tyder på, at situationen for nærværende ligner den, der opstod, da kaffen og tobakken holdt deres indtog i Europa.

Det foreliggende lovforslag indebærer en alvorlig skærpelse af kriminaliseringen af omgangen med euforiserende stoffer. Vi mener, at tiden er inde til, at man gør sig den ulempe, også i denne sag, at skelne mellem disse stoffer og deres virkninger. Kriminalisering er en foranstaltning, et socialt system bringer i anvendelse over for afvigende adfærd, såfremt disse afvigelser af lovgivningsmagten opfattes som stridende mod de normer, som det sociale system bygger på. Den gældende lov om euforiserende stoffer indicerer, at et sådant modsætningsforhold foreligger. Alle foreliggende undersøgelser understreger imidlertid, at dette ikke er tilfældet. Lovgivningen burde ikke være influeret af det subjektive syn på adfærdsnormer, som altid har præget generationsproblematikken. Brug af bevidsthedsændrende stoffer må ses som et symptom på denne generationsproblematik og ikke som et symptom på en antisocial holdning hos ungdommen — og det turde vel være overflødigt at gentage, at det er den, der i første række rammes af den lovændring, der her ligger på bordet.

Det er vor agt at komme med et initiativ, som kan placere brugen af disse cannabisprodukter inden for de af samfundet tilfaldte rammer, og det her foreliggende lovforslag mener vi ikke at kunne medvirke til. Man kan godt opretholde et forbud mod uskadelige stoffer, men man må gøre sig helt klart, at resultatet så bliver, at brugerne tvinges til en konfrontation med et kriminelt miljø, og det er det, vi først og

[Kjær Rasmussen.]

fremmest anser for at være en meget farlig udvikling. (*Bifald fra tilhørerpladserne.*)

Formanden: Jeg gør opmærksom på, at bifaldstilkendelser ikke er tilladt.

Hanne Reintoft: Trods alle vore erfaringer på kriminologiens område står man nu her og vil til at gribe til hårdere straf, skønt man ved, at det ikke hjælper. Heldigvis betones det, at man ikke ønsker at kriminalisere brugerne af narkotiske stoffer yderligere. Den måde, de behandles på, er også i forvejen hård nok. Når man ved lidt om, hvorledes disse ganske unge narkomaner lider, f. eks. i vore varetægtsarrester, kan vi ikke få garantier nok for, at denne praksis ikke udvides. Den må og skal stoppes; det er ødelæggelse af unge mennesker i stedet for den hjælp, man i dag har stået her og givet udtryk for at man ønsker at give dem. Justitsministeren forsikrer om, at loven kun skal bruges over for de mere grelle eksempler, altså over for de hårdkogte forhandlere. Redaktør Erik Nørregaard gjorde ganske rigtigt i går i en kronik i Politiken opmærksom på, at nøjagtig det samme sagde man om den såkaldte „grimme lov“, og jeg har da også selv observeret, at man brugte denne lov til at straffe de mest bagatelagtige forhold, der kom inden for politiets rækkevidde. I arbejdet med den såkaldte amerikanerpige-prostitution har jeg også set, hvorledes man altid langede ud efter de prostituerede piger og ikke efter bagmændene. Bevillingshaverne til de barer og restauranter, hvor prostitutionen foregik, nød alt for ofte en vis beskyttelse fra politiets side, medens loven kom i anvendelse over for de dårligst udrustede prostituerede; der ikke forstod at dække sig.

Sådan vil det også gå med narkotikaforbruget: det vil være dem, der ikke forstår at skjule sig, som ikke har forældre, hjem osv. i baggrunden, når det kniber, man rammer. Vi kan alle ane, at der står penge og organisation bag den bølge af narkotika, der er strømmet ind over os. Hvorfor skulle det hjælpe, at de virkelige bagmænd kan straffes i 6 år? Vi formår jo ikke engang at få fat i dem og straffe dem efter de regler, vi har. Hvordan skulle vi også kunne få fat i dem? Mange af dem holder til i udlandet, hvor man er lige så magtes-

viljeløs. F. eks. har man i USA overhovedet ikke hold på selv den meget alvorlige narkotikahandel.

Kunne man overhovedet pågribe de virkelige professionelle narkotikahandlere, må man derfor være i tvivl om, hvorvidt viljen virkelig er til stede. Sociologiske undersøgelser viser meget klart, at man i de nordiske retssystemer — der er en udmærket norsk undersøgelse over det — altid straffer hårdest nedad, altid rammer småkriminaliteten og lader de store gå, og med kendskab til det danske politis noget sørgmodige opklarelsesprocent for den anmeldte kriminalitet er der al mulig grund til at være skeptisk. Er det ikke 38 pct. af den anmeldte kriminalitet, der opklares? — justitsministeren kan korrigere mig, hvis det ikke er rigtigt. Hele den forestående forandring i det politikorps, der skal tage sig af narkotikaspørgsmålet, må jeg også vende mig imod. Jeg vil gerne spørge ministeren, om han ikke vil give mig ret i, at vi først må have en konkret målsætning med hensyn til de principielle problemer. Når vi har den konkrete målsætning om, hvad vi vil med narkotikaforbruget og med dem, der bruger det, må vi derefter regne ud, hvilken politistab vi skal have til at bringe denne konkrete målsætning ud i livet.

Jeg har hørt — og vil gerne høre justitsministerens forklaring om det — at der skal efterforskes i narkotikasager, inden vedkommende jurist, altså politiadvokaten eller hans medhjælper, får sagerne. Det er jo ellers ideen med undersøgelseskamrene, at de skal slutte efterforskningen ved hjælp af kriminalbetjente, men under ledelse af politiadvokaterne. Derved får politiadvokaterne dog nogen forbindelse med de arresterede og de sigtede. Går det, som det åbenbart påtænkes, bliver politiadvokaterne, der skal beskæftige sig med disse sager, rene papirmennesker, og så kan man faktisk lige så godt sende sagen til statsadvokaten med det samme. Vi har haft noget, der kunne minde om hele den praksis med udvidelse af politistyrken — uden sammenligning i øvrigt — da vi i sin tid havde værnemagersagerne. Der startedes nye afdelinger; der oprettedes lederstillinger af midlertidig beskaffenhed, der blev overført ordensbetjente til efterforskningsarbejdet; det hele gik herligt, og til sidst bestod hele institutionen

[Hanne Reintoft.]

for institutionens skyld, men jeg tror ikke, nogen af os kan påstå, at sagerne gik hurtigt af den grund. Jeg tror også, at der i dag er fornuftige politifolk, som faktisk er bekymrede over den udvikling, hele denne narkotikaaffære er ved at antage inden for politiet, men som ikke formår at standse den. Jeg skal ikke benægte, at der inden for det sociale system har været lidt af de samme tendenser til ligesom at udvide mulighederne for avancement osv., fordi der nu er noget, der ligner en sag.

Der er også et andet og vigtigt problem, som jeg gerne vil have en nærmere redegørelse for. Vi har en principiel målsætning i vort straffesystem, som det er udtrykt i straffelovens § 1: straf kan kun pålægges for et forhold, hvis strafbarhed er hjemlet ved lov, eller som ganske må ligestilles med et sådant. Der udtales her et strafferetsligt grundprincip: nulla poena sine lege — ingen straf uden lov. Er man ikke ved at komme i konflikt med dette grundlæggende princip i den nuværende narkotikasag? Princippet indebærer jo, at der ikke kan anordnes straf ved administrativ bestemmelse, men kun ved en egentlig lov. Dette fundamentale strafferetlige princip udvandes her i landet, idet vi kender de såkaldte blanketstraffe. En særlig betænkelig form for disse blanketstraffe kan vi se i loven om euforiserende stoffer, idet loven foreskriver straf for handlinger, der defineres, ikke i loven, men i en eller anden administrativ anordning. Det er ved loven om euforiserende stoffer overladt til administrationen at definere nogle handlinger ud fra en anordning eller lignende med den virkning, at handlingen straffes efter loven. Der gives således administrationen en blankofuldmagt til inden for et vist område at gøre lovlige handlinger strafbare. Den straffelovgivende myndighed delegeres til administrationen. Ved brug af straffebud, der ikke definerer den strafbare handling, men overlader definitionen til administrationen, til regeringen, gøres en fundamental garanti for borgernes retssikkerhed illusorisk. Man må derfor både principielt og reelt tage den dybeste afstand fra disse blanketstraffe, der åbner døren for den rene politivilkårlighed, og jeg vil som sagt gerne høre, hvorledes ministeren agter at undgå denne praksis.

Må jeg samtidig udtrykke alvorlig betænkelighed over de forslag, der i ministrenes redegørelser er fremme om en yderligere rigsregistraturregistrering i forbindelse med narkotikaforbrug. Hele rigsregistratursystemet er i forvejen et ret alvorligt indgreb i borgernes frihed. Det samme gælder selvfølgelig spørgsmålet om telefonaflytning; jeg tror ikke et øjeblik på, at den skal være et led i narkotikaefterforskningen, den er udelukkende et led i den kontrol med anderledes tænkende, som man i forvejen giversig af med.

Må jeg til sidst gentage, at vi har haft analoge stramminger af straffeloven, der som sociologiske undersøgelser viser, ganske har ramt de småkriminelle og ikke storforbryderne. I Sverige har man en højere strafferamme. Det har ikke hjulpet, tværtimod er narkotikaproblemet værre i Sverige. Jeg er enig i, at det, man skulle have fat i, er storforhandlerne bagved. Jeg tvivler på, at man får det; men hvis man vil anstrenge sig for at få det, kan vi jo begynde med at bruge den eksisterende strafferamme, der slet ikke er i kraft for disse mennesker, fordi vi aldrig har gidet gøre os den ulejlighed at arrestere dem. Skulle det mod forventning vise sig, at man tør røre de kapitalstærke kredse, der står bag narkotikaindsførslen, kan vi vende tilbage til spørgsmålet om en skærpende lovrevision.

Skovmand: Det har været forstemmende at se den panik- og sensationsprægede omtale, der har været af narkotikasørgsmålet i landets aviser. Skønt de euforiserende stoffer er uhyre forskellige i virkning og faregrad, har man de fleste steder kritikløst behandlet dem under ét, under fællesbetegnelsen narkotika. Specielt har der med hensyn til hash været ført en skrækkampagne, som har givet mange mennesker den opfattelse, at hash er langt farligere end de virkelige hårde stoffer, f. eks. dem der skjuler sig under betegnelsen ferietabletter.

Mest foruroligende er dog den holdning, politiet har indtaget til spørgsmålet. Som det fremgår af justitsministerens redegørelse, er antallet af sager om overtrædelse af loven om euforiserende stoffer vokset fra 53 i 1965 til 805 i 1968 alene i København og fra 34 til 1.446 i provinsen. Denne kolossale stigning i antallet af sager kan næppe forklares med en tilsvarende stigning i for-

[Skovmand.]

brugen af euforiserende stoffer. Den må først og fremmest forklares ved, at politiet optræder mere nidkært, end det tidligere har gjort, og i politikredse er man endda ikke tilfreds med sin indsats; man ønsker mere mandskab, man ønsker adgang til telefonaflytning — det har i hvert fald været hævdet i et københavnsk dagblad — og nu får vi altså et lovforslag fra justitsministeren om, at man skal øge maksimalstraffen for overtrædelse af loven om euforiserende stoffer fra 2 til 6 år.

Hr. Kjeld Olesen hævdede før, at denne forøgelse af maksimalstraffen ville smitte af nedefter, og selv efter justitsministerens forsikringer om det modsatte mener jeg ikke, at man kan se bort fra denne mulighed. Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg føler mig utryk ved denne udvikling. Danmark er ikke en politistat og bør heller ikke blive det, heller ikke for mindretal. Netop i betragtning af den liberalisering, der er sket i de senere år, f. eks. inden for områder som pornografi og homoseksualitet, er det beklageligt, at vi nu skal opleve dette tilbageskridt.

Hvis det så endda var sådan, at man med denne foranstaltning kunne redde de folk, der er blevet ofre for misbrug af de euforiserende stoffer, kunne man måske gå med til det; men det er der ikke noget der tyder på. Hvis dette lovforslag bliver vedtaget, vil det formentlig af de fleste stofmisbrugere blive opfattet som rettet mod dem, ikke mindst fordi loven af politiet vil blive opfattet som en ansporing til yderligere indsats mod brugerne og forhandlerne af de euforiserende stoffer. Det vil knytte brugerne og forhandlerne af disse stoffer tættere sammen.

Værst er det dog, at der ikke i bemærkningerne til lovforslaget er foretaget nogen skarp skelnen mellem f. eks. hash og de stærke stoffer. Vi ved, at et meget stort antal unge nyder hash. Selv den kraftigste politiindsats mod hashen vil ikke få disse unge til at holde op, måske tværtimod. Resultatet kan blive en urimelig kriminalisering af mange unge, og man vil i hvert tilfælde få umådelig svært ved at få disse unges bistand til bekæmpelsen af de samvittighedsløse forhandlere, der naturligvis findes. Jeg mener personlig som flere andre af dagens talere,

at hash er kommet for at blive, og så derfor gerne, at man snarest nåede frem til en frigivelse af stoffet på linje med den frigivelse, man længe har haft for alkohol.

Under alle omstændigheder vil jeg henstille til justitsministeren, at han sørger for, at de politifolk, der skal beskæftige sig med disse ting, får en grundig oplysning om karakteren af de forskellige euforiserende stoffer, og at de som hovedregel ser gennem fingre med brug og salg af hash. Gør ministeren ikke dette, risikerer han at uddybe modsætningsforholdet mellem ældre og unge i det danske samfund.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg vil gerne besvare nogle af de spørgsmål, der er stillet til mig.

Hr. Ib Thyregod spurgte, om det var aldeles nødvendigt, at telefonaflytning fulgte med dette lovforslag. Det er jo sådan, at det er ved indsættelsen i det bestemte kapitel i straffeloven, telefonaflytning bliver mulig efter denne bestemmelse. Jeg har ment, at telefonaflytning kunne være nødvendig i visse tilfælde, men det er naturligvis noget, der kan tales om.

Fru Else-Merete Ross spurgte, om praksis var blevet skærpet. Jeg mener ikke, at praksis er blevet skærpet; jeg havde nær sagt: snarere tværtimod. Vi er villige til at følge domspraksis, hvad vi i forvejen gør i justitsministeriet, og jeg kan godt se, der kan være noget, der taler for, at en revisionsbestemmelse blev føjet ind.

Hr. Morten Lange talte om de skærpene omstændigheder, der er nævnt i § 191, stk. 1, og mente, at hvis det blev sådan, at de skærpene omstændigheder var forhandling af andre stoffer end hash, kunne det være rimeligt at dømme ud fra skærpene omstændigheder, eventuelt i forbindelse med, at det skulle være salg til en større kreds eller med betydelig fortjeneste. Det er en af de ting, som flere har været inde på, at hash ikke skulle omfattes af den skærpelse af loven, dette lovforslag indeholder. Jeg ville tro, at det var dristigt af os, hvis vi allerede på nuværende trin ikke ville tage hash med.

Hr. Kjær Rasmussen sagde, at vi var i færd med at afskaffe den nuværende lov, og at vi ville til at kriminalisere et miljø, der ikke i forvejen var kriminaliseret. Det

[Justitsministeren.]

er ikke rigtigt. Den nuværende lov, lov nr. 169 af 24. maj 1955, består stadig; efter den var dette miljø strafbart, og det er det altså stadig, fordi vi ikke har ophævet loven af 24. maj 1955. Brugerne kan kun drages til ansvar efter denne lov. Det er altså ikke rigtigt, at vi har afskaffet den og vil sætte en anden lov ind i stedet. Det er heller ikke rigtigt, at et andet miljø er blevet kriminaliseret; det miljø, der er kriminaliseret ved loven af 1955, er netop også brugerne.

Fru Hanne Reintoft klagede over politiets optræden i en lang række tilfælde og hævdede, at det aldrig var bagmændene, der blev straffet, men kun, om jeg så må sige, ofrene. Jeg tror ikke, det ærede medlem har ret. Jeg ved, at der fra politiets side først og fremmest sættes ind for at finde bagmændene. Jeg indrømmer, at det naturligvis ikke altid er let at få fat i bagmændene, men det sker dog i en lang række tilfælde, og jeg kan også sige, at politiet er meget overbærende over for de uskyldige eller halvvejs uskyldige ofre for bagmænd.

Dernæst talte det ærede medlem om, at det ikke var muligt at finde og få fat i de bagmænd, der skulle kunne straffes efter dette lovforslag. Det er nok muligt, at en hel del af dem sidder i udlandet og naturligvis bliver dér; men vi har dog haft nogle meget store forhandlere her, og det forøgede forbrug tyder vel på, at der kommer stadig større forhandlere hertil. Det er i alt fald baggrunden for dette lovforslag, at vi nok skal kunne finde nogle af de egentlige bagmænd også her i landet.

Det ærede medlem var inde på en lang række overvejelser om, at man ikke skulle kunne straffe, uden at der var en lovbestemmelse herom, og det er naturligvis ganske rigtigt. Derunder anførte det ærede medlem, at loven af 1955 overlod til administrationen at kriminalisere visse forhold. Det, der ligger i det, er, at efter § 1 i loven af 1955 kan internationale vedtagelser eller sundhedsstyrelsen her i landet henføre stoffer under de euforiserende stoffer, der er omfattet af loven. Det er det eneste, der ligger i det — og det må da i alt fald være rimeligt, at vi ikke, når et eller andet nyt euforiserende stof rammes af internationale vedtagelser, eller når sundhedsstyrelsen får viden om, at der er blevet fundet et nyt

euforiserende stof, hver gang skal hen og lave en lovbestemmelse, men umiddelbart kan henføre det under bestemmelsen.

Hr. Skovmand talte om mulighederne for afsmitning og nævnte forholdene i Norge. Jeg tror ikke, der er muligheder for afsmitning, og jeg kan love det ærede medlem, at vi skal gøre, hvad vi kan, for at der ikke finder en sådan afsmitning sted. Det er ganske klart, at de politifolk, der skal have med disse sager at gøre, får en grundig instruktion og oplysning om, hvad det er, man ønsker at ramme med denne lov, og hvad man ikke ønsker at straffe.

De øvrige spørgsmål, der er stillet, vil jeg tro at det er rimeligst at gøre rede for i det udvalg, der antagelig bliver nedsat vedrørende lovforslaget.

Morten Lange: Jeg kan sige til justitsministerens bemærkninger, at han har forstået mig ganske rigtigt.

Derimod synes jeg ikke, at det fremgik, at justitsministeren rigtig havde forstået i hele debatten i dag, nemlig den, at bogstavelig talt samtlige ordførere har søgt at finde en skelnen mellem de meget farlige euforiserende stoffer og de mindre farlige. Det vil efter min mening være højst betænkeligt, om en sådan temmelig klar skelnen — ja, man kan næsten ikke forlange den klarere på det grundlag, folketinget har — skulle blive helt skjult i en ny lov, som efter det, der er blevet sagt her, faktisk vil kærpe lovgivningen vedrørende cannabisprodukter. Jeg tror, justitsministeren ved nærmere omtanke vil finde ud af, at det vil være overordentlig gavnligt at få de meget farlige stoffer klassificeret som meget farlige og andre stoffer klassificeret på en anden måde, men det sker ikke med tilstrækkelig klarhed med det lovforslag, vi har for os. Jeg kan næsten ikke se nogen som helst anden hovedlinje i den debat, vi har haft i dag, end at folketinget decideret ønsker, at en sådan afklaring finder sted og en sådan forskel klargøres ved loven.

Hanne Reintoft: Jeg vil meget gerne bede om også at få et svar på mit spørgsmål om, hvorvidt efterforskningen skulle være færdig, inden sagen kom til politiadvokaten, eller om den skulle foregå, som den normalt

[Hanne Reintoft.]

foregår: under politiadvokatens behandling, under hans opsyn.

Tastesen: Jeg vil gerne endnu en gang bekræfte, at det synspunkt, hr. Morten Lange gav udtryk for, også er socialdemokratiets opfattelse. Der bør skelnes mellem de hårde stoffer og hash, og hvis justitsministeren ikke ændrer sin holdning, bliver det kun et spinkelt flertal i folketinget, der gennemfører den nye lov.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg må ærlig talt sige, at jeg ikke forstod det spørgsmål, der blev stillet af det ærede medlem fru Hanne Reintoft.

Jeg har udmærket godt forstået, at der her i salen er en hel del, der ønsker, at omgang med hash ikke skal kunne straffes efter den forhøjede strafferamme, der her er tale om. Det må overvejes i udvalget, om man kan finde frem til en sådan karakterisering af stofferne, at man kan sige: de og de stoffer er ikke farlige eller ikke særlig farlige, og andre er meget farlige.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i borgerlig straffelov. (Pornografiske billeder m. v.).

(Lovforslaget (nr. 152) findes i tillæg A. sp. 3049, fremsættelsen i tidenden sp. 2606).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. Axel Nielsen: I 1967 ændrede folketinget på forslag af den daværende justitsminister straffelovens § 234, der indeholder bestemmelserne om straf for offentliggørelse

eller udbredelse af pornografiske eller, som loven siger, utugtige skrifter og billeder. Ændringen gik ud på at ophæve strafbarheden for den skriftlige pornografi, medens udbredelsen af billedlig pornografi vedblev at være strafbar. Ændringen med hensyn til den skriftlige pornografi skete, efter at højestret havde afsagt et par domme, der frifandt for overtrædelse af loven i sager, hvor der tidligere var domfældt. Jeg kan f. eks. nævne Fanny Hill-sagen. Det er der ingen grund til at undre sig over, for opfattelsen af, hvad der er utugtigt, der jo er afgørende for, om noget er strafbart, er skiftende. Sproget ændrer sig således, at noget, der i går ansås for utugtigt, meget vel i morgen i den almindelige sprogbrug falder uden for begrebet. Det er kun ca. 100 år siden, at ordet „lår“ ikke kunne bruges i pænt selskab!

I erkendelse af, at folk selv bør kunne bestemme, hvad de vil læse, når de ikke derved skader andre, og i erkendelse af, at opretholdelsen af straffen for skriftlig pornografi ville stille ganske uforholdsmæssige krav til politiet, krav, der kun ville kunne honoreres ved en meget betydelig udvidelse af bevillingerne til politiet, besluttede folketinget i foråret 1967 næsten enstemmigt, nemlig med 159 stemmer mod 13, at ophæve straffen for skriftlig pornografi. Forinden havde justitsministeriet hørt det permanente råd af strafferetskyndige, straffelovrådet, hvis flertal gik ind for, at straffen for skriftlig pornografi skulle ophæves, mens rådet i øvrigt indstillede, at straffen for billedlig pornografi blev bevaret, om end med nogen tvivl.

Man havde forudsagt, at interessen for den skriftlige porno ville aftage, så snart den blev frigivet. Heldigvis kan det allerede nu fastslås, at denne forudsigelse holder stik. Fra at være en god forretning er handelen med skriftlig pornografi, hvis man da skal tro bogforlæggerne, blevet noget nær en underskudsforretning. Selv om denne påstand nok rummer en overdrivelse, må det formentlig fastslås, at udviklingen er gået i den retning, de fleste ønsker. Folk gider ikke mere læse om seksuelle udskejelser, selv ikke når forfatterne til disse værker lægger nok så stor og nok så umenneskelig en fantasi for dagen. Man bør vel her betænke, at det har været medvirkende til den gode udvikling, at den slags bøger skrevet på dansk ikke